

Stallmiljøet

Hesten er beskyttet av lover og forskrifter. Dyrevelferdsloven gir overordnede bestemmelser om hold og håndtering av alle slags dyr. Forskrift om velferd for hest gir mer spesifikke krav til utforming av stallen og om tilsyn og stell av hestene. Retningslinjer med mer detaljerte anbefalinger om hvordan forskriftens krav kan oppfylles, finner du på Mattilsynets hjemmeside: www.mattilsynet.no. Regelverket skal bidra til at hester behandles godt og beskyttes mot unødige lidelser og påkjenninger. Hester skal tas hånd om av kompetent personell i et godt dyremiljø så de har det bra og kan utfolde seg på en naturlig måte.

Takhøyde, gulv og boksstørrelse

Forskriften om velferd for hest gir ingen absolutte mål for takhøyde, døråpninger, gulvareal eller boksstørrelser i stallen. I stedet gir den funksjonskrav slik at hensynet til både små og store hester ivaretas. Boksen og spiltauet skal være store nok til at hesten kan ligge rett ut flatsides, og legge og reise seg på naturlig måte. Boksen skal også være stor nok til at hesten kan snu seg uten problemer. Hvis hesten står på spiltau, skal bindeleiet være til minst mulig ulempe og utformet slik at hesten ikke lett kan sette seg fast eller komme til skade. Alle dører hesten skal gå gjennom, må være brede og høye nok, og hesten skal ikke kunne skade seg. Stallgangen skal være bred nok til at hester på hver side av gangen ikke kan sparke hverandre, og to hester skal lett kunne passere hverandre. Takhøyden skal alle steder være stor nok til at hestene med god margin kan stå i naturlig stilling, og til å sikre tilstrekkelig luftvolum.

Retningslinjene til forskriften gir detaljerte anvisninger på hvordan forskriftens krav kan oppfylles. Takhøyden i stallen bør være minst 2,5 m (minst 2,2 m for ponnier), men helst 3,0 m eller mer. God takhøyde gir bedre luftvolum. Døråpninger bør være minst 1,20 m brede og 2,20 m høye. Vær obs på dørhåndtak og lignende, det skal ikke være risiko for å hekte fast salutstyret. Stallgangen bør være minst 2,5 m bred (for ponni minst 2 m). Mellom spiltau og boksrekke/vegg/spiltau bør stallgangen være minst 3,0 m bred. Størrelse på bokser og spiltau for hester og ponnier i ulike størrelser er også beskrevet i retningslinjene.

Boksvegger og skillevegger mellom spiltau skal være utformet slik at hestenes sosiale behov tilgodeses. Avstanden mellom sprinkler må være slik at hestene ikke kan sette fast et ben eller hodet, og bør være under 5 cm for små hester og under 8 cm for store.

Noen allmenne råd er:

- Hesten skal kunne se og høre andre hester
- Hestene skal kunne snuse på hverandre
- Hestene skal ikke kunne sette seg fast eller skade seg – se deg rundt med "haukeblikk" – det er lett å bli blind for fellene i sine vante omgivelser!

Lys og belysning

Hestene skal være sikret tilstrekkelig tilgang på dagslys. Dersom boksen har vindu, må det ikke være mulig for hesten å skade seg på vindusruten, som enten må ha uknuselig glass eller være beskyttet med gitter. Det skal også være mulighet for kunstig belysning inne. Lysstyrken bør være minst 75 lux i minst 8 timer pr døgn. Lysrør gir et godt lys fritt for blinding. Benytt armaturer som er godkjent for stall.

All belysning og elektriske ledninger skal være ute av rekkevidde for hestene, eller dekket til og beskyttet. Lysrørene kan med fordel henge i stallgangen utenfor spiltauene eller boksradene, men slik at det blir best lys der det er størst behov ved tilsyn og stell av hestene og boksene. Lyse tak og vegger gir en lysere stall.

Hvor varmt skal det være i stallen?

Klimaet i stallen skal være tilpasset hesten. En passelig temperatur, der både hester og mennesker trives, er omkring 10 grader, og luftfuktigheten bør holdes på et nivå som hindrer kondens (fuktighet på tak og vegger), helst under 80 %. Det er helt greit for hesten om temperaturen i stallen er lavere enn 10 grader. Dersom temperaturen kommer under 0 grader, kan det imidlertid bli problemer dersom vannet fryser. Hvis hesten fryser, reiser den pelsen eller skjelver. Da kan du legge på dekken. Hvis hesten ikke er i regelmessig hard trening, kan det være fornuftig å gi den mer grovfôr hvis det er kaldt i stallen.

Ventilasjon

God ventilasjon må prioriteres fremfor å holde temperaturen oppe, men tilleggsvarme kan være aktuelt for å unngå kuldegrader i stallen. Ved lav lufttemperatur og samtidig stor lufthastighet kan varmetapet fra dyret bli stort. Lufthastigheten der hesten oppholder seg, bør normalt være lav og ikke høyere enn 0,2 m/s. I varmt vær er likevel en høyere lufthastighet ønskelig for å få en bedre avkjøling av hestene. Hester har ikke godt av å stå i trekk. Inntaksluften bør ha tilstrekkelig høy hastighet og være retningsstyrt, slik at luften blir oppvarmet og blandet før den når hesten.

Ventilasjonen bør sørge for luftutskifting minst fire ganger pr time. Dårlig stallluft kan føre til luftveisproblemer hos hesten. Støv i stallen kommer først og fremst fra fôr og strø, men også fra hesten selv. Er hesten spesielt skitten etter for eksempel å ha rullet seg ute, bør den børstes før den kommer inn i stallen. Stallgangen skal kostes og holdes ren. Om det er mulig, bør bokser og spilt gjøres rene mens hestene er ute.

Se forøvrig www.mattilsynet.no

Finn feil

Husk å ivareta et godt og ryddig stallmiljø!

Hentet fra <http://www.rytter.no/Hestensvelferd/Kunnskapsbibliotek/Stallen/Stallmiljøet.aspx>